

Innerstadsavdelningen
Aleksander Wolodarski
Tfn: 08/508 27 336

2003-02-11
Rev. 2003-05-21

Dp 94148

Förslag till
Detaljplan för del av
Kv Svea Artilleri mm
inom stadsdelen Ladugårdsgärdet
i Stockholm
Dp 94148

PLANENS SYFTE OCH OMFATTNING

Kvarteret Svea Artilleri är beläget inom triangeln Valhallavägen, Lidingövägen och Jungfrugatan. Planområdet omfattar bland annat Svea Artilleriregemente som för närvarande nyttjas av Försvarshögskolan. Fastighetsägare inom området är Vasakronan AB, Fastighets AB Kasernen, MHS-Eleven samt Stockholms stad.

Planens främsta syfte är att tillgodose efterfrågan av nya bostäder i detta centrala läge i Stockholms innerstad. Avsikten är dessutom att utöka Försvarshögskolans lokaler inom kvarteret.

Bilaga: Plankarta med bestämmelser, Genomförandebeskrivning, Miljökonsekvensbeskrivning, Kvalitetsprogram samt Remiss- och samrådsredogörelse.

BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN

Bebyggelse och stadsmiljö

Bostadsbebyggelsen på Gärdet började anläggas under tidigt 1930-tal. Bebyggelsen är inordnad i Östermalms ursprungliga gatunät och gestaltad kring stora trädplanterade park- och gaturum. Till skillnad från stenstadens slutna kvartersstruktur är bebyggelsen på Gärdet frilagd. Väster om Jungfrugatan är bebyggelsemönstret friare. Stora institutioner präglar kvarteren och bebyggelsen saknar kontinuitet och samordning.

Kasernkvarteret Svea Artilleri som uppfördes på 1870-talet tillhör Gärdets äldre bebyggelse. Anläggningen är samlad kring ett stort, rektangulärt gårdsrum med huvudbyggnaden placerad mot Valhallavägen. Huvudbyggnaden innefattade ett centralt placerat kanslihus omgiven av två logementbyggnader. Två flyglar med mat- och gymnastiksal lades i öst och väst och i anläggningens norra del förlades stall- och ridhusbyggnader. Vid sekelskiftet kompletterades både logementbyggnader och stallar.

Kasernkvarterets gårdssida.

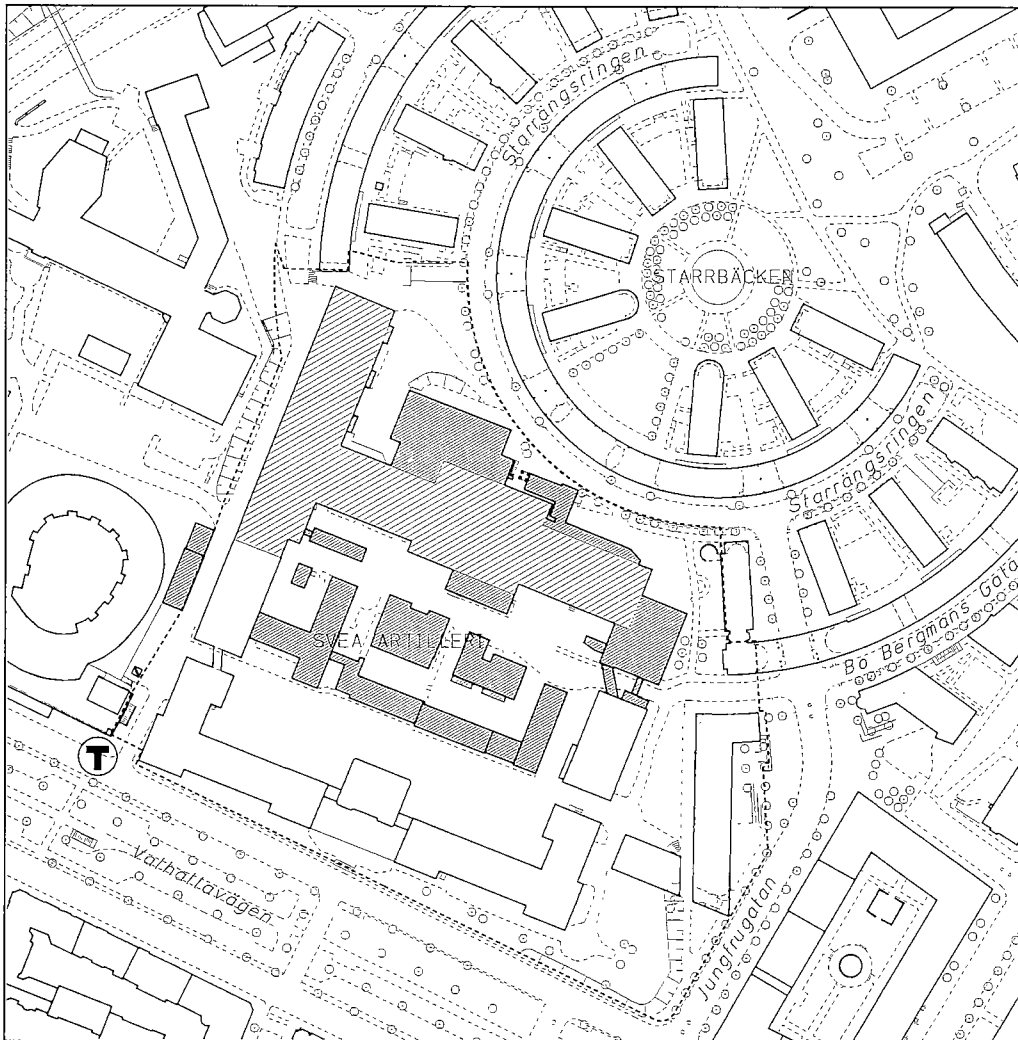
Huvudbyggnaden och flyglarna är välbevarade och nyttjas sedan 1960-talet av Försvarshögskolan. Stall- och ridhusbyggnaderna har dock under efterkrigstiden förvanskats genom ansenliga om- och tillbyggnader, de har sedan 1950-talet nyttjats av Sveriges television. En omfattande bebyggelse av tillfällig karaktär upptar idag större delen av kaserngården och stallarnas baksida utgör en sliten miljö.

Norr om kasernkvarteret uppfördes i början av 1990-talet Starrbäcksängens bostadsområde. Bostadshusen bildar en cirkulär plan med en inre och en yttre ring där fokus utgörs av en centralt placerad damm. Mellan ringbyggnaderna har så kallade ekerhus placerats radiellt. Sydväst om planområdet, i hörnet Valhallavägen/Lidingövägen, ligger Musikhögskolan och Swartlings Ridskola.

Skolbyggnaderna tillkom under efterkrigstiden, medan ridskolans äldsta del uppfördes under 1800-talets slut.

Planområdet är beläget mellan Valhallavägen, Östermalms trädplanterade gränsboulevard, och Lidingövägen.

I dag saknas goda kommunikationer genom området. Gång- och cykelstråken präglas till stor del av tillfälliga byggnader och parkeringsplatser. Gångbron mot Lill-Jans skogen är svårtillgänglig eftersom trappor saknas.

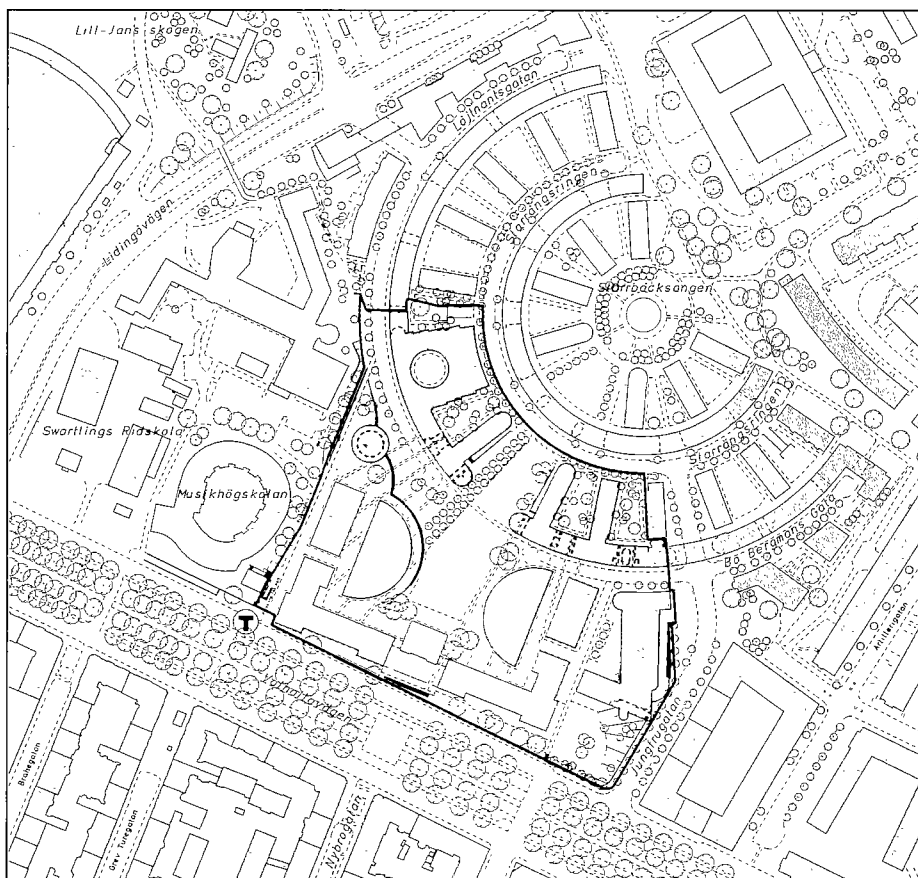
Planområdet idag med stall, ridhus och tillfälliga byggnader markerade.

PLANFÖRSLAGET

Program och målsättning

Projektets målsättning att säkerställa stadsdelens behov av bostäder, inkluderande utöver familjebostäder såväl äldre- och seniorboende som studentbostäder samt tillgodose Försvärshögskolans lokalbehov. Planens syfte är att fullborda Starrbäckensängens bostadsenkav och att länka samman denna del av Gärdet med stenstaden. Den kulturhistoriskt intressanta kasernbebyggelsen avses att i stora delar bevaras och integreras i den nya planstrukturen. De befintliga kasernbyggnaderna kompletteras med två halvcirkulära byggnader. En befintlig fastighet vid Jungfrugatan tillbyggs, utbyggnaden rymmer nya studentbostäder liksom, för att möta det ökade behovet av service, mer yta för den befintliga matvarubutiken. En blandning av bostäder för olika grupper, högskolans närvaro liksom publika verksamheter är av stor betydelse för uppfyllandet av intentionen att erhålla en levande stadsdel.

Enligt planförslaget bevaras kasernkvarterets huvudbyggnad mot Valhallavägen med kanslihus och logementbyggnader samt tillhörande sidoflyglar. Starrbäckensängens cirkulära planstruktur fullbordas, ett fristående bostadstorn placeras mellan ringbebyggelsen och kasernkvarteret samt två halvcirkulära paviljonger på kaserngården uppförs. Totalt kompletteras området med ca 350 lägenheter. Projektet medger ca 125 bostadslägenheter, ca 95 lägenheter för trygghetsboende, ca 40 lägenheter för seniorboende, ca 70 lägenheter för vårdboende och ca 20 studentlägenheter. Den sammanlagda nybyggnadsarean inom planområdet innefattar ca 39 000 kvm, varav ca 32 000 kvm för bostäder och ca 7 200 kvm lokalyta för Försvärshögskolan. Detta förutsätter att stall- och ridhusbyggnaderna i kvarterets norra del rivs.

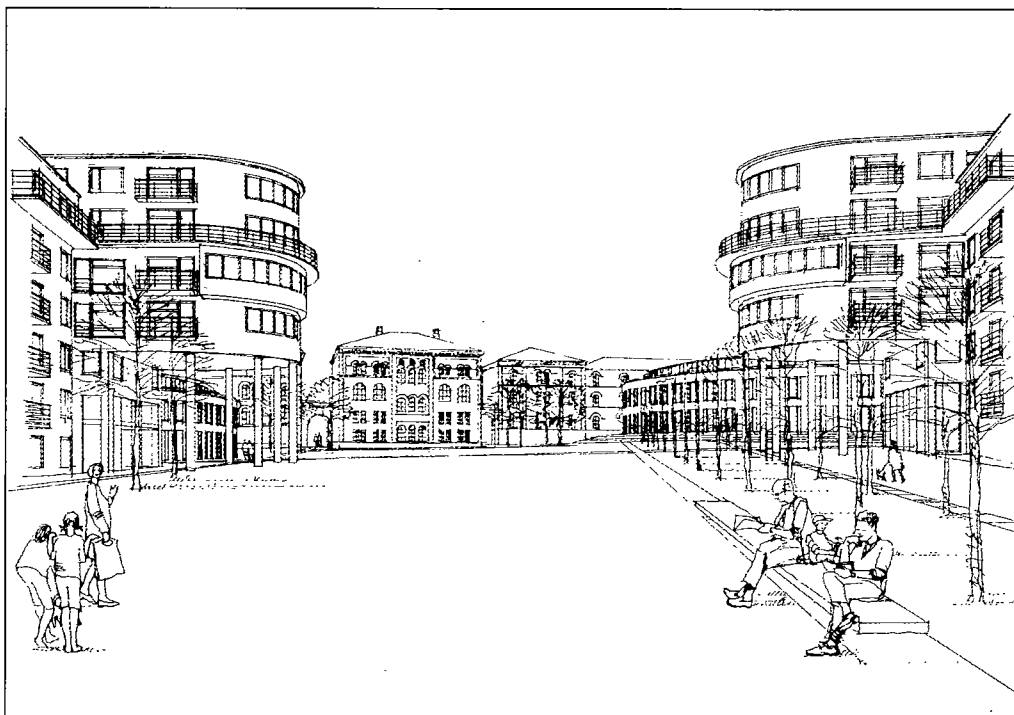

Planillustration.

Det offentliga stadsrummet

Planförslaget innebär att en offentlig entré etableras genom kasernanläggningens kanslihus vid Valhallavägen. Kaserngården, som ursprungligen var ett slutet grusbelagt exercisrum, blir nu ett tillgängligt stadsrum som öppnar sig mot en park där stora trädgrupper omger det bilfria och gräsbelagda rummet.

Den äldre kasernbebyggelsen utgör parkens arkitektoniska blickfång och ger samtidigt ett effektivt bullerskydd mot Valhallavägen. Parken fortsätter mot stadsdelens mitt, där dammen utgör visuellt fokus och förbinder kasernkvartret med Starrbäcksängen och i förlängningen även med Smedsbacken i norr. Torget kring bostadstornet vid Löjtnantsgatan utgör, med plats för publik verksamhet, en central mötesplats i stadsdelen.

Den äldre kasernbebyggelsen framträder som arkitektoniskt blickfång.

Bostäder och lokaler

Förslaget innebär att kasernkvarterets huvudbyggnad mot Valhallavägen och tillhörande sidoflyglar bevaras och Q-märks. Stall- och ridhusbyggnaderna i kvarterets norra del rivs. Parallellt med sidoflyglarna placeras, för Försvarshögskolan, två halvcirkulära byggnader. De nya husvolymerna på 2-3 våningar underordnar sig den befintliga kasernanläggningens skala och arkitektur. Kasernkvarteret får karaktären av ett öppet parkrum, tillgängligt från flera håll.

Starrbäcksängens bostadsenkav kompletteras och den koncentriska planstrukturen fullföljs. Den befintliga ringbebyggelsen förlängs fram till kaserngården där en öppning lämnas för den tvärgående parken. Ringbebyggelsen på 6-7 våningar, med den högre delen mot Löjtnantsgatan och Bo Bergmans Gata, innehåller portiker i två plan. Dessa passager är av avgörande betydande för ljusinsläpp till bostadsgårdarna, de möjliggör också utblickar.

Den så kallade ekerbebyggelsen kompletteras med tre nya lameller, sammanbyggda med ringbyggnaden, längs Starrängsringen. Ekrarna avtrappas från 6-4 våningar mot dammen. Mot gatan reserveras bostadshusens bottenvåningar för social och kommersiell service, vilket kan vara handel, en vårdinrättning eller lokaler för samvaro tillhörande trygghetsboendet. Bostadskomplement som tvättstuga och cykelförråd tillåts inte. Ekerbyggnadernas spetsar mot Starrängsringen reserveras i bottenvåningen för handel.

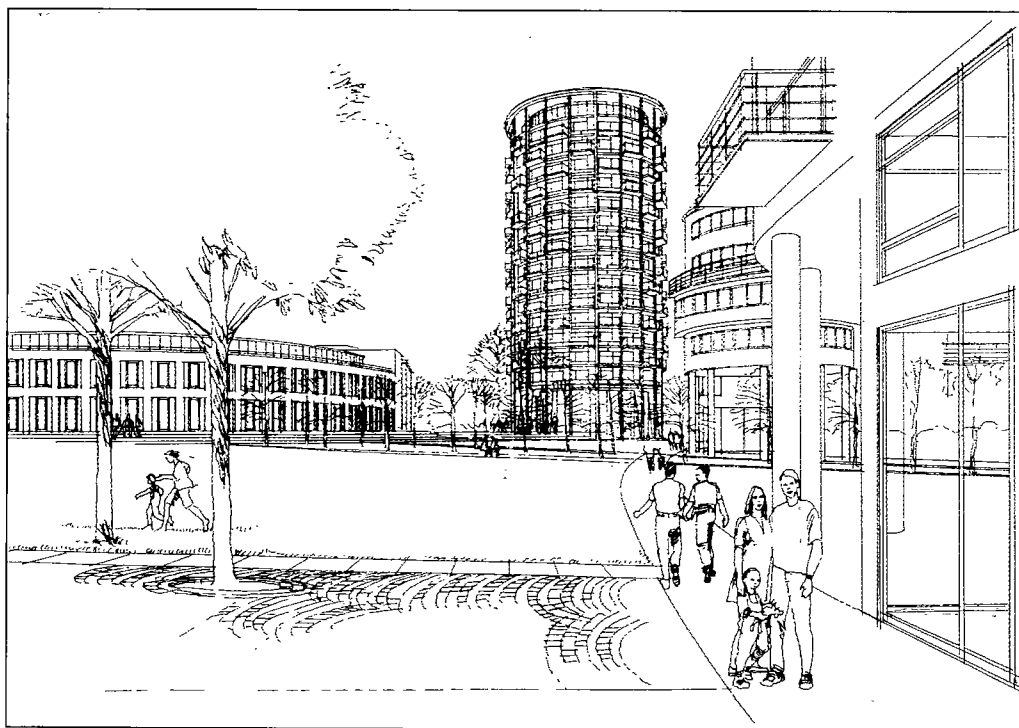
Ett äldre- och seniorboende placeras som en integrerad del inom ekerstrukturen. De funktionella kraven har dock inneburit en större volym kring en slut- en innergård. Byggnadens form och höjdskala har emellertid anpassats till Starrbäcksängens bebyggelse.

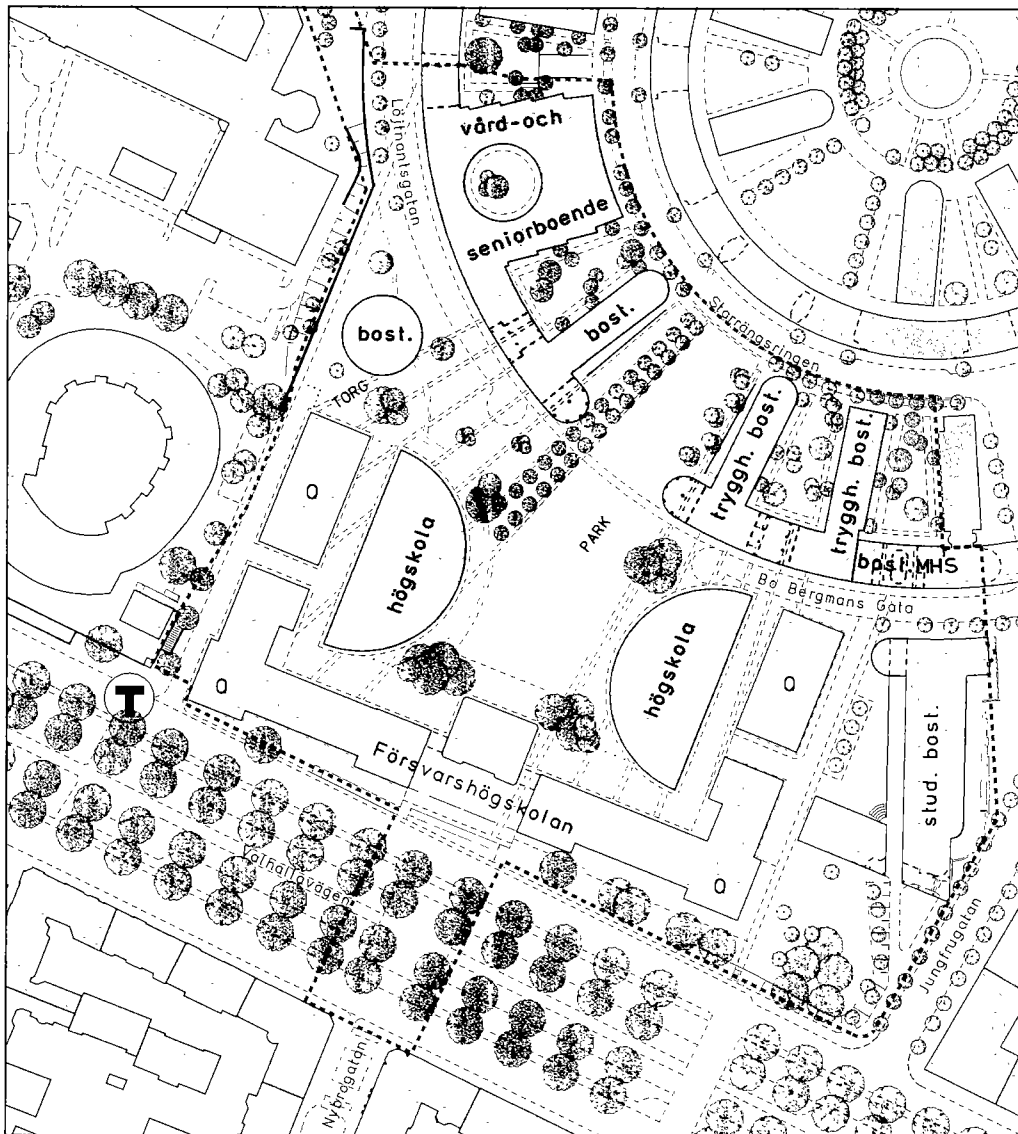
Ett äldre- och seniorboende placeras som en integrerad del inom ekerstrukturen.

Ett cirkulärt bostadstorn om 16 våningar med den översta våningen indragen, det så kallade Svea torn, uppförs vid Löjtnantsgatan mellan kasernkvarteret och Starrbäckensängen. Platsen utgör gräns för den ordnade kvartersbebyggelsen på Gärdet och det friare planmönstret som följer västerut. Byggnaden blir med sin höjd ett tydligt landmärke som underlättar orienteringen i Starrbäckensängens cirkulära planform. Huset annonserar en urban knutpunkt, torgets offentlighet och gångstråket till tunnelbanan. Placeringen och en publik verksamhet i bottenvåningen ger förutsättningar för en attraktiv mötesplats i stadsdelen. Den undre förhöjda arkadvåningen kan förses med ett entresolplan. Byggnadens större volym ställer särskilda krav på fasadgestaltningens uttryck. Byggnaden kommer dock att vara en väl synlig karaktärsbyggnad från Valhallavägen och utgör fondmotiv från Starrängsstråket, norr om planområdet.

En befintlig byggnad vid Jungfrugatan kompletteras med en tvåvåningsdel längs gatufasaden, mot Valhallavägen förenas två befintliga huskroppar med en ny fyrvåningsdel. På gårdssidan tillägges en envåningsdel samt en ny lastfunktion vilken är överbyggd med en absidformad utbyggnad i två våningar. De tillbyggda byggnadsdelarna rymmer livsmedelsbutik, kontor och studentlägenheter.

Svea Torn utgör en accent i området och annonserar torgets offentlighet och gångstråket till tunnelbanan.

Innehållsspecificering inom planområdet.

Arkitektonisk utformning

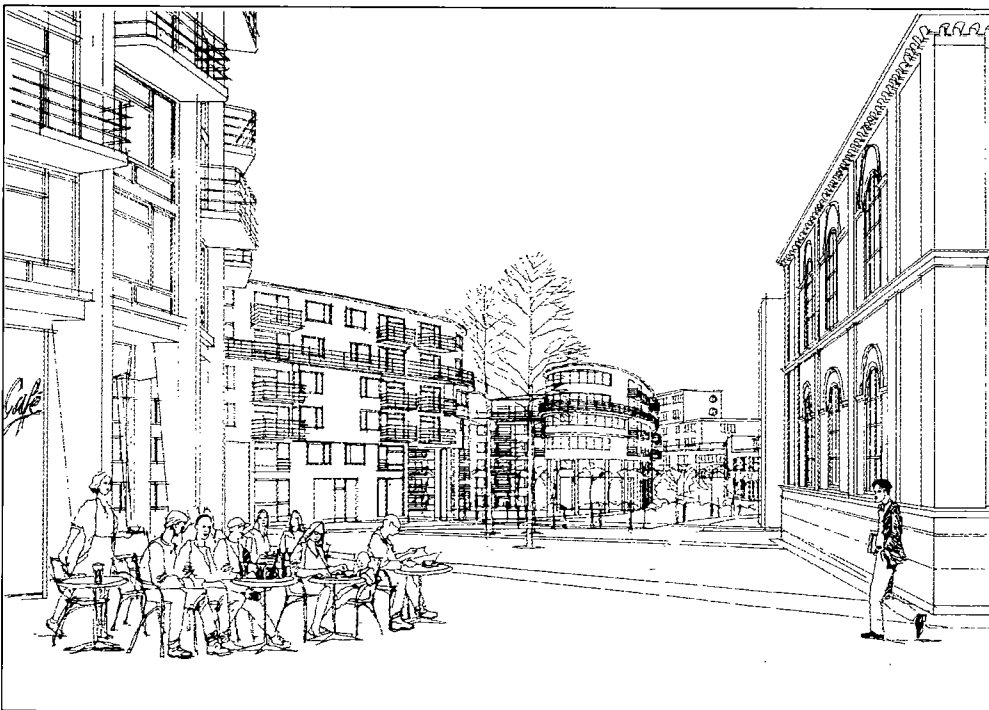
Bebyggelsen på Gärdet präglas av funktionalistiska formideal från främst 1930- och 40-talen. Det gäller både kvartersgestaltning och de enskilda fasaderna liksom marken i den offentliga miljön.

När Starrbäcksängen gestaltades kom Gärdets funktionalistiska stadsmiljö att vara en viktig inspirationskälla. För att säkra kontinuiteten i stadsmiljön och värna om kvaliteterna vid genomförandet upprättades, på stadens initiativ, ett kvalitetsprogram med riktlinjer för den yttre miljön – gällande detaljutformning och samordning av bebyggelsen och det offentliga rummet. Programmet ingår som en del i överenskommelsen mellan staden och byggherrarna och innebär ett stöd vid projektering, bygglov och genomförande.

Arkitektoniskt bör bostadsbebyggelsen ansluta till Gärdets byggnadstradition, med enkla geometriska byggnadsvolymer, slätputsade fasader, fönster i fasadliv och tydligt markerade entréportar. Kompletteringen av kasernbebyggelsen kräver i sin tur en varsam anpassning vad gäller höjdskala, fasadgestaltning och materialval. De halvcirkulära paviljongerna framhäver den äldre kasernbebyggelsen, både vad gäller volymgestaltning och fasadschema. Planförslaget medger inredning av vindar i den gamla kasernbebyggelsen. Vindskupor måste dock utformas med hänsyn till byggnadernas kulturhistoriska värde.

Punkthuset äger ett eget uttryck. Gestaltningen refererar till den mer heterogena bebyggelsen som också finns representerad på Gärdet. Höga accentbyggnader som gasklockor och industrins förenklade drag har inspirerat till byggnadens rena formspråk.

Det offentliga parkrummets gestaltning utgår ifrån Starrbäcksängens radiella planstruktur i form av ett återkommande strålmotiv i natursten. Strålmotivet begränsas vid den centrala parkens gräsmatta. En radiellt placerad trädallé förstärker riktningen mot Starrbäcksängen.

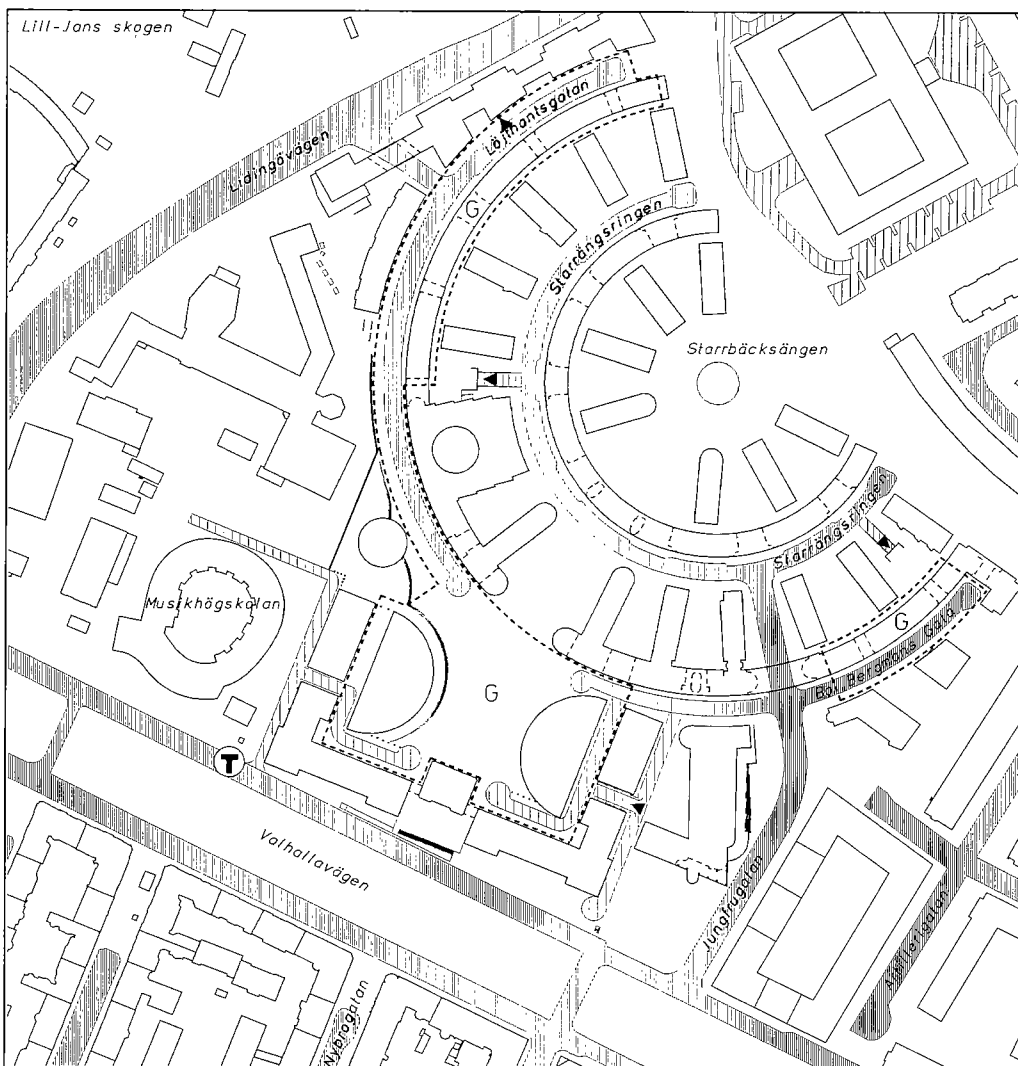
Vid torget möts den nya bostadsbebyggelsen och kasernkvarteret.

Biltrafik och parkering

Kvarteret ligger i ett centralt och kollektivtrafiknära läge i staden. Valhallavägen och Lidingövägen trafikeras av flera bussar i linjetrafik. Närmaste tunnelbanestation är Stadion med uppgång vid Musikhögskolan på Valhallavägen.

Med bil angörs området via Jungfrugatan respektive Lidingövägen. Genomfartstrafik medges ej i planförslaget. De två ringgatorna Löjtnantsgatan och Bo Bergmans Gata förlängs och avslutas vid kasernparken. Kasernbebyggelsen angörs på kvartersmark.

Parkering ordnas i underjordiska anläggningar i anslutning till den nya bostadsbebyggelsen under Löjtnantsgatan samt i ett större parkeringsgarage under kaserngården. Totalt inryms ca 440 p-platser.

Trafikillustration.

Gång- och cykelstråk

En ny bred trappa, med en sidolagd ramp, framför kasernkvarterets huvudbyggnad markerar den offentliga entrén från Valhallavägen. Huvudstråket löper genom kasernparken och vidare mot Starrbäckängens mitt. Förslaget utgår ifrån att gångförbindelsen över Valhallavägen görs trafiksäker. Den befintliga körbanan i Valhallavägens mitt ersätts med en platsbildning för gång- och cykeltrafik, övergångställen görs breda och regleras med ljussignaler.

Planen förutsätter att det befintliga gångstråket från Stadions tunnelbaneuppgång vid Musikhögskolan, väster om kasernkvarteret, bibehålls och rustas upp. Den tillfälliga bebyggelsen rivs och parkeringen tas bort och ersätts av nya trädplanteringar, markbeläggningen byts ut. På denna väg medges ingen genomfartstrafik till Starrbäckängen, men lokaltrafik till och från Musikhögskolan passerar även fortsättningsvis här.

Ett nytt gångstråk etableras strax sydost om kasernkvarteret, i Sibyllegatans förlängning, genom att en trappa anläggs i slänten mot Valhallavägen. Cykeltrafiken integreras med områdets lokalgator.

Framkomligheten till Lill-Jans skogen, via den befintliga gångbron över Lidingövägen, kan förbättras om en trappa anläggs i slänten i Löjtnantsgatans förlängning.

Gatan ger plats för gång-, cykel- och biltrafik.

Ärendet handläggs av Aleksander Wolodarski på stadsbyggnadskontoret.
Tfn 08/508 27 336, Fax 08/508 27 332

Arne Fredlund

Aleksander Wolodarski